

ការលើកកម្ពស់សហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ ដើម្បីកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា^១

វេទិកាស្រាវជ្រាវអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

សង្ខេបគោលនយោបាយ 2013, លេខ 03 *

សេចក្តីផ្តើម

គ្មានប្រទេសណាមួយអាចរក្សាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់បានយូរអង្វែង ដោយមិនបានចូលរួមសកម្មនៅក្នុង ក្របខ័ណ្ឌផ្សេងៗនៃសហប្រតិបត្តិការ ក្នុងតំបន់ និងក្នុងពិភពលោកឡើយ។ សហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ ជះឥទ្ធិពលទៅលើកំណើនតាមបែបបទជាច្រើន។ វាបើកផ្លូវឱ្យប្រទេស នោះ អាចទាញផលចំណេញពីឧត្តមភាពប្រៀបធៀប បង្កើនប្រសិទ្ធភាព នៃការលើកកម្ពស់ធនធាន សម្រួលដល់ការទទួលបានចំណេះដឹងនិងបច្ចេក វិទ្យាពីបរទេស ដែលនឹងជួយបង្កើនផលិតភាព ទាក់ទាញវិនិយោគបានកាន់ តែច្រើន ជំរុញការប្រកួតប្រជែង និងកែលម្អសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង។ ក្នុងប៉ុន្មានទសវត្សរ៍កន្លងទៅនេះ កម្ពុជាបានឆ្លងកាត់ការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ច ដ៏ជ្រាលជ្រៅចេញពី របបពាណិជ្ជកម្មគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ ទៅជាបែប ពាណិជ្ជកម្មតម្រង់ទិសទៅទីផ្សារខាងក្រៅ។ នាពេលបច្ចុប្បន្នដែល សេដ្ឋកិច្ចកាន់តែមានលក្ខណៈសេរី និងពឹងពាក់គ្នាខ្លាំងនោះ បញ្ហា ប្រឈមធំ គឺ តើត្រូវធ្វើដូចម្តេចដើម្បីឱ្យសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ជួយ ជំរុញដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ អត្ថបទនេះព្យាយាមឆ្លើយនឹងសំណួរ សំខាន់ៗ៖ (១) ហេតុអ្វីសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ សំខាន់បំផុត សម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា? (២) តើត្រូវមានគោល នយោបាយអ្វីខ្លះ ដើម្បីឱ្យកម្ពុជាអាចទាញយកអត្ថប្រយោជន៍បាន ច្រើន បំផុតពីសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់?

ហេតុអ្វីសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់សំខាន់បំផុត សម្រាប់ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា?

សហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ មានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ យុទ្ធសាស្ត្រកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលវែងរបស់កម្ពុជា ដោយសារ ហេតុផលធំៗ ៣ គឺ៖ (១) ទិដ្ឋភាពនៃសេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិកំពុងផ្លាស់ប្តូរ លឿនណាស់ ដែលទាមទារឱ្យមានការកែសម្រួលគោលនយោបាយ ជាប្រចាំ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមកំពុងផុសឡើងនានា (២) សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច ដើរតួយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងដំណើរការរីកលូត លាស់នាពេលកន្លងមក និង (៣) កម្ពុជាជាចំណុចស្នូលនៃក្របខ័ណ្ឌ សហប្រតិបត្តិការផ្សេងៗក្នុងតំបន់។

ការប្រែប្រួលស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិ

ក្នុងមួយទសវត្សរ៍កន្លងទៅ អភិបាលកិច្ចសេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិ បាន ប្រែប្រួលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ជាពិសេសកំណើនស្លេកស្លុះនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ពាណិជ្ជកម្មក្នុងតំបន់ (RTAs) និងការផុសឡើងនៃខ្សែចង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ សកល (GSCs)។ ទោះបីជាពាណិជ្ជកម្មពហុភាគីដែលគាំទ្រដោយ វិធាននានារបស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក (WTO) នៅតែជា

សសស្តម្ភដ៏សំខាន់មួយនៃប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ក៏ RTAs នៅតែ កើនស្លេកស្លុះដែលអាចជំពាក់គ្នាស្មុគស្មាញដូច "មីមួយបាន" (spaghetti bowl)។ នៅត្រីមាសខែមករា ២០១៣ WTO បានទទួលសេចក្តី ប្រកាស RTAs ចំនួន ៥៤៦ ហើយក្នុងនោះមាន ៣៥៤ RTAs បានចូលជាធរមាន និងគ្របដណ្តប់លើជាង ៥០% នៃពាណិជ្ជកម្ម ពិភពលោក។ តំបន់អាស៊ីបូព៌ា មានសន្ទុះខ្លាំងណាស់ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង RTAs មានច្រើនស្រទាប់។ នៅត្រីមាសខែមីនា ២០១៣ ប្រទេសនានា ក្នុងតំបន់នេះបានចូលរួមក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី (FTAs) ជាលក្ខណៈទ្វេភាគី អន្តរតំបន់ តំបន់ និងពិភពលោក សរុបទាំងអស់ ១៤៣ ហើយកំពុងចរចារៀបចំ FTAs^២ ចំនួន ៨៤ ថែមទៀត ដែល បង្កើតបានជា "មីមួយបានរបស់អាស៊ី"។ អាស៊ានជាចំណុចស្នូល និង ជាភាពលើកនៃកិច្ចប្រឹងប្រែងនានានៅតំបន់អាស៊ី។ ក្រៅពីការប្តេជ្ញាចិត្ត កសាងសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន (AEC) ឱ្យបាននៅឆ្នាំ២០១៥នោះ អាស៊ានក៏មាន ការព្រមព្រៀងផ្នែកគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មជា ច្រើន ជាមួយដៃគូនានានៅអាស៊ីដែលពឹងផ្អែកលើ អាស៊ានបូកមួយ បន្ទាប់ មក អាស៊ានបូកបី ហើយនិង អាស៊ានបូកប្រាំមួយនាពេលថ្មីៗនេះទៀត។ ក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលតំបន់អាស៊ីបូព៌ា ឆ្នាំ២០១២ ថ្នាក់ដឹកនាំទាំង ១៦ ប្រទេសនៅអាស៊ីបូព៌ា បានចាប់អនុវត្តភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ ជ្រុងជ្រោយក្នុងតំបន់អាស៊ាន ដើម្បីបន្ស៊ីគ្នាជាមួយស្ថាប័នពាណិជ្ជ កម្មក្នុងតំបន់ ដែលមានស្រាប់។ កត្តានេះនឹងជួយពង្រឹងតួនាទីស្នូលរបស់ អាស៊ាន នៅក្នុងស្ថាប័នព្រឹទ្ធសេដ្ឋកិច្ចកម្រិតតំបន់ដែលកំពុងផុសឡើង និង ជួយបន្ស៊ី ភាពខុសប្លែកគ្នាក្នុងចំណងទាក់ទង "មីមួយបាន" រវាងកិច្ច ព្រមព្រៀង FTAs ផ្សេងៗរបស់អាស៊ាន។

ខ្សែចង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់សកល ដែលជាការបំបែកដំណើរការផលិតកម្ម ទៅជាដំណាក់កាលដាច់ៗគ្នាពីក្រោមទៅលើ និងអនុវត្តនៅក្នុងប្រទេស ខុសៗគ្នានោះ កាន់តែឃើញមានជាទូទៅហើយ។ ការផ្លាស់ប្តូរទីតាំង ផលិតកម្ម ត្រូវបានជំរុញឡើងដោយ (១) ការរីកចម្រើនឆាប់រហ័ស ផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាផលិតកម្ម ដែលជួយឱ្យឧស្សាហកម្មអាចបែងចែកខ្សែ ចង្វាក់តម្លៃ ទៅជាសមាសភាពតូចៗងាយស្រួលសម្រាប់ការផ្លាស់ទី (២) ការអនុវត្តបែបថ្មីក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង និងដឹកជញ្ជូន បានកាត់ បន្ថយចម្ងាយផ្លូវ និងបង្កើតចំណងទាក់ទងផ្នែកសេវាកម្ម ដែលជួយ ជ្រុំបញ្ចូលគ្នានូវចំណែកផ្សេងៗនៃដំណើរការផលិតកម្ម ឱ្យមានលក្ខណៈ ទាន់ពេលវេលា និងមានប្រសិទ្ធភាពផ្នែកចំណាយ និង (៣) កំណែទម្រង់ គោលនយោបាយទាំងនៅក្នុងប្រទេសដើម និងក្នុងប្រទេសកំពុង ដំណើរការខ្សែចង្វាក់ឧស្សាហកម្ម បានកាត់បន្ថយរបាំងផ្សេងៗចំពោះ ពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគ (Athukorala and Nasir 2012)។

^១ រៀបរៀងដោយលោក ហ៊ឹង វុត្តា អ្នកស្រាវជ្រាវ នៃវិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (CDRI) និងជាអ្នកសម្របសម្រួល ក្រុមចំណាត់ការស្រាវជ្រាវរបស់ DRF ស្តីពី "កម្ពុជា និងតំបន់ជុំវិញ"។ អត្ថបទសង្ខេបគោលនយោបាយនេះ ដកស្រង់ចេញ ពីឯកសារពិភាក្សាលេខ ៨១ របស់ CDRI ដែលចងក្រងដោយលោក ហ៊ឹង វុត្តា ស្តីពី "ការលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជកម្មដើម្បីកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា"។

^២ ការិយាល័យសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់អាស៊ី របស់ ADB។ <http://aric.adb.org/ftatrends.php> (accessed March 2013)

ហេតុអ្វី ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិកំពុងផ្លាស់ប្តូរឆាប់រហ័សនេះ មានផលពាក់ព័ន្ធយ៉ាងសំខាន់ដល់ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា? ផលសំខាន់ទី១ គឺបទពិសោធន៍របស់ប្រទេសមានជោគជ័យក្នុងការនាំចេញកាលពីទសវត្សរ៍១៩៩០។ សេដ្ឋកិច្ចផ្នែកអភិវឌ្ឍន៍មានជំនឿមុតមាំប្រទេសដែលអាចរក្សាចីរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវអនុវត្តគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហ និងផ្តោតលើការនាំចេញ។ ប្រទេសមានជោគជ័យភាគច្រើន បានទទួលអត្ថប្រយោជន៍ធំធេងពីសមាហរណកម្មពិភពលោក ដោយប្រើពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគ ជាសមាសធាតុស្នូលនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ក្រៅពីការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ កម្ពុជាក៏ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ធំធេងផងដែរ ព័កំណើនពាណិជ្ជកម្ម និងការចូលរួមក្នុងក្របខ័ណ្ឌសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ និងអនុតំបន់ផ្សេងៗ។ សមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ក៏អាចលើកកម្ពស់ចំណងទាក់ទងជាប្រព័ន្ធនិងផ្តល់លទ្ធភាពកាន់តែធំក្នុងការទទួលបានទីផ្សារថ្មីៗ ធនធាន និងវិនិយោគ ដែលជួយជំរុញផលិតភាព ការបង្កើតការងារ និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។

ផលសំខាន់ទី២ ជាប់ទាក់ទងនឹងភាពចាំបាច់ត្រូវប្រើប្រាស់ក្របខ័ណ្ឌជាច្រើនសម្រាប់ ការធ្វើពិធីកម្មការនាំចេញ កំណើនការនាំចេញ និងភាពប្រកួតប្រជែង។ ការសម្របខ្លួន តាមកិច្ចប្រឹងប្រែងដ៏សកម្មធ្វើសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ សំខាន់ខ្លាំងណាស់សម្រាប់កម្ពុជា ក្នុងការជំរុញពិធីកម្ម និងភាពធន់ល្អនៃសេដ្ឋកិច្ច។ ការប្រមើលពី ការធ្វើសមាហរណកម្មទីផ្សារ និងបណ្តាញផលិតកម្មនៅអាស៊ីដែលលាតសន្ធឹងពីប្រទេសចិនភាគខាងត្បូងឆ្លងកាត់មហាអនុតំបន់មេគង្គទៅដល់តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ទៀតនោះ បង្ហាញនូវឱកាសដ៏ធំធេងសម្រាប់វិនិយោគនិងពាណិជ្ជកម្ម ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន ក៏ដូចជា កំណើននិងភាពរុងរឿងសេដ្ឋកិច្ចផងដែរ (Hing et al. 2013)។ កម្ពុជាមិនទាន់ក្លាយជាផ្នែកមួយនៃ ការចែករំលែកគ្នាធ្វើ ផលិតកម្មដ៏សកម្មក្នុងរង្វង់តំបន់នោះទេ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នមួយនៅក្នុងខ្សែបង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ពិភពលោករបស់អាស៊ី និងនាមកន្តរសករណ៍ថ្មីពោរពេញដោយឱកាសល្អសម្រាប់បណ្តាប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចកំពុងផុសឡើង។ ដោយសារកំណើនចំណាយផលិតកម្ម មានសហគ្រាសច្រើនណាស់ បានផ្លាស់ទីតាំងផលិតកម្មពីប្រទេសចិន ទៅកាន់ប្រទេសមានចំណាយផលិតកម្មទាបជាង ដើម្បីទាញយកឧត្តមភាពប្រៀបធៀបពី ចំណាយពលកម្មទាបកំណើនភាពពឹងផ្អែកគ្នាក្នុងរង្វង់តំបន់ និងលទ្ធភាពចូលទៅកាន់ទីផ្សារប្រទេសទី៣។ និន្នាការនេះស្តែងឲ្យ ឃើញច្បាស់ តាមការវិនិយោគរបស់សហគ្រាសជប៉ុនពីរ គឺ Minebea ដែលជាក្រុមហ៊ុនឈានមុខក្នុងពិភពលោកលើការផលិត ម៉ាស៊ីនខ្នាតមីក្រូ និង Sumitomo Electric ជាក្រុមហ៊ុនឈានមុខ ក្នុងការផលិតខ្សែអុបទិច ក្នុងគម្រោងបង្កើតកន្លែងផលិតកម្មដទៃនៅកម្ពុជា ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ដល់ទីផ្សារពិភពលោក។ ដោយសារខ្សែបង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ពិភពលោកត្រូវពឹងផ្អែកលើ ប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មបើកចំហ ដូច្នេះគោលនយោបាយឧស្សាហកម្មនិងពាណិជ្ជកម្មដើរតួនាទីសំខាន់បំផុតក្នុងការកំណត់ អត្រាការបោះទីតាំងរបស់ក្រុមហ៊ុននានានៅកម្ពុជា។

កំណែទម្រង់គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម និងសេដ្ឋកិច្ច ប្រកមដោយលោកស៊ីម

កម្ពុជាបានផ្លាស់ប្តូរមានជោគជ័យ ពីសេដ្ឋកិច្ចតាមផែនការប្រមូលផ្តុំទៅជាសេដ្ឋកិច្ចបែបទីផ្សារ ដោយបានបោះបង់ចោលរបបសេដ្ឋកិច្ចមានរដ្ឋជាអ្នកគ្រប់គ្រងទាំងស្រុងលើថ្នាក់ណាតិកាទំនិញ ការនាំចេញ និងការនាំចូល ហើយចាប់អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រពាណិជ្ជកម្មតម្រង់ទិសទៅខាងក្រៅ។ កម្ពុជាទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពី គោលនយោបាយវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្មសេរីតាមរូបភាពជាច្រើន ដូចជាការតភ្ជាប់សេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនឲ្យកាន់តែស្មុគស្មាញ ជាមួយទីផ្សារក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក និងការបង្កើនពាណិជ្ជកម្ម វិនិយោគ និងភាពប្រកួតប្រជែង។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចភាគច្រើនទទួលកម្លាំងជំរុញពី ៤វិស័យ គឺសម្លៀកបំពាក់និងស្បែកជើង

ទេសចរណ៍ សំណង់ និងកសិកម្ម។ ការស្ទុះឡើងនៃវិស័យសម្លៀកបំពាក់ជាឧទាហរណ៍យ៉ាងច្បាស់ពី បែបបទដែលគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មតម្រង់ទិសទៅខាងក្រៅ និងស្ថិតក្រោមប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក វាជះឥទ្ធិពលទៅលើកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ កំណើនឆាប់រហ័សនៃវិស័យទេសចរណ៍ ជាលទ្ធផលនៃគោលនយោបាយសំខាន់ៗដូចជា គោលនយោបាយបើកចំហជើងមេឃ ដែលចាប់អនុវត្តនៅចុងឆ្នាំ១៩៩៧ និង សហប្រតិបត្តិការផ្នែកគោលនយោបាយ ក្នុងតំបន់ក្នុងទម្រង់ជាយុទ្ធសាស្ត្រទេសចរណ៍មហាអនុតំបន់មេគង្គ ដែលសំដៅបង្កើតវិស័យទេសចរណ៍កម្រិតអនុតំបន់មួយ ឲ្យក្លាយជាក្រុមម៉ាស៊ីនចម្បងជំរុញការអភិវឌ្ឍ និង ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រទេសចរណ៍អាស៊ាន។

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាកាន់តែមានភាពបើកចំហនិងធ្វើសមាហរណកម្មខ្លាំងឡើង ហើយលក្ខណៈនេះជាបុរេលក្ខណៈចាំបាច់មួយសម្រាប់កំណើនប្រកបដោយចីរភាព ព្រោះវាជួយបង្កើនវិនិយោគ បច្ចេកវិទ្យា ចំណេះដឹង និងផលិតភាព។ កម្ពុជាកំពុងចូលរួមសកម្មក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គយុទ្ធសាស្ត្រសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចមេគង្គ- Aseyawady-Chao Phraya (ACMECS), សមាគមប្រជាជាតិអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) និងគម្រោងផ្តួចផ្តើមដោយអាស៊ានជាច្រើនទៀត ដូចជា តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន, តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន-ចិន, តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន-កូរ៉េ, តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន-ជប៉ុន, និងគំនិតផ្តួចផ្តើមអាស៊ានបូកប៊ី។ យុទ្ធសាស្ត្រទាំងនេះផ្តល់នូវ មូលដ្ឋានដ៏ល្អមួយសម្រាប់ កំណត់នូវកំណែទម្រង់គោលនយោបាយបន្តទៀត និងពង្រឹងសមាហរណកម្មជាមួយសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក។

មានមតិៈគំនិតខ្លះដែលផ្អែកលើការវិភាគហេតុការណ៍មុនសមាហរណកម្មបានវែកញែកថាកម្ពុជាក្នុងពេលចូលរួមក្នុងប្លុកសេដ្ឋកិច្ចតំបន់រហូតដល់ពេលបានរៀបចំខ្លួនរួចរាល់លើផ្នែក លក្ខខណ្ឌសេដ្ឋកិច្ច និងសមត្ថភាពប៉ុន្តែបើផ្អែកលើ វិធីសាស្ត្រវិភាគហេតុការណ៍ក្រោយសមាហរណកម្មវិញគេអាចវែកញែកផ្ទុយពីនេះ។ កម្ពុជាមិនគ្រាន់តែជា ចំណែកមួយនៃនិន្នាការដ៏មានសន្ទុះនៃចរន្តអនុតំបន់និយម តំបន់និយម និងសកលនិយមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែសមាជិកភាពរបស់កម្ពុជា នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌផ្សេងៗនៃ សហប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មច្រើនស្រទាប់ បានផ្តល់នូវបទពិសោធន៍ដ៏មានប្រយោជន៍ ដែលរៀនសូត្របានពីការអនុវត្តផ្ទាល់នៅក្នុងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ និងកំណែទម្រង់ក្នុងស្រុក។ សំខាន់បំផុត កម្ពុជាកំពុងទទួលបានគោលនយោបាយក្រៅប្រទេសប្រកបដោយមិត្តភាព និងសហប្រតិបត្តិការ ព្រមទាំងកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អនៅក្នុងវេទិកាតំបន់ និងពិភពលោក។ អ្នកវិភាគភាគច្រើនយល់ស្របថា សមាហរណកម្មអាស៊ានជាធាតុផ្សំមួយ និងមិនមែនជាឧបសគ្គមួយទេ ក្នុងការកសាងភាពជាដៃគូផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែស្មុគស្មាញ និងស៊ីជម្រៅ ដើម្បីការអភិវឌ្ឍពាណិជ្ជកម្ម ឧស្សាហូបនីយកម្ម និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចមានចីរភាព។

សេដ្ឋកិច្ច និងទីតាំងជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់កម្ពុជា

កម្ពុជាមានទីតាំងស្នូលនៅក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គ, អាស៊ាន, អាស៊ានបូកប៊ី, និងក្របខ័ណ្ឌក្នុងតំបន់ជាច្រើនទៀត។ ទីតាំងជាយុទ្ធសាស្ត្រនេះ ជាទ្រព្យសម្បត្តិដ៏ចម្បងមួយ។ កម្ពុជាទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និង "ការតភ្ជាប់" ក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គ ស្ថាន ផ្លូវទឹក និងកំពង់ផែ។ ទន្ទឹមនឹងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនេះ ក៏មានការរីកចម្រើនផ្នែក ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទនផងដែរដូចជា កំណែទម្រង់បទបញ្ញត្តិច្បាប់ និងការកសាងសមត្ថភាពមន្ត្រី និងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល ដែលទទួលខុសត្រូវលើចលនាទំនិញ និងមនុស្សឆ្លងកាត់ព្រំដែន។ ការប្រមើលឃើញពីទីផ្សារ និង បណ្តាញផលិតកម្មអាស៊ានរួមគ្នាមួយ ដែលលាតសន្ធឹងពីប្រទេសចិនភាគខាងត្បូងឆ្លងកាត់បណ្តាប្រទេស GMS ទៅដល់តំបន់ទៀតនៃអាស៊ីអាគ្នេយ៍នោះ បានផ្តល់ឱកាសយ៉ាងច្រើនសម្រាប់កំណើនវិបលភាព ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជា។ ផលចំណេញនេះ

កាន់តែសំខាន់ឡើងទៀត ដោយសារការបង្កើនល្បឿនសមាហរណកម្ម និងការតភ្ជាប់ក្នុងមហាអនុតំបន់ មេគង្គ អាស៊ាន និងអាស៊ីបូព៌ា ។

អាទិភាពគោលនយោបាយ ដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ បានច្រើនបំផុតពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់

អត្ថបទសង្ខេបគោលនយោបាយនេះបង្ហាញទស្សនៈថា សហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ជា លក្ខខណ្ឌដ៏ចាំបាច់សម្រាប់កំណើន ប៉ុន្តែមិនមែនជាលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់នោះទេ។ ខាងក្រោមនេះ ជាអាទិភាពគោលនយោបាយមួយចំនួន ដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ជាអតិបរមាពី សហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់សម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។

ការរក្សាបានការគ្រប់គ្រងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងត្រឹមត្រូវ

ការរក្សាបរិយាកាសម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចមានស្ថិរភាព និងធន់ទ្រាំល្អ នឹងវិបត្តិ ជាកត្តាសំខាន់បំផុតសម្រាប់ជោគជ័យនៃគោលនយោបាយ ជំរុញពាណិជ្ជកម្ម។ អាទិភាពគោលនយោបាយនានាសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចបានត្រឹមត្រូវ រួមមាន ការរក្សាអតិផរណាឲ្យនៅក្រោម ៥%, ការរក្សាស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់, ការកសាងភាពធន់ទ្រាំនៃវិស័យនាំចេញ, ការកែលំអការប្រមូលប្រាក់ចំណូល, និង ការពង្រឹងសេវាវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ។

ការកែលំអបរិយាកាសវិនិយោគ

បរិយាកាសលើកទឹកចិត្តមានវិនិយោគទុន ត្រូវមានកត្តារួមផ្សំមួយចំនួន ដូចជា ភាពច្បាស់លាស់ក្នុងកម្រិតណាមួយខាងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច, គុណភាពនិងលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ, បទបញ្ញត្តិរដ្ឋាភិបាល, លក្ខណៈនៃការយកពន្ធ, លទ្ធភាពទទួលបាននិងតម្លៃនៃហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់ក្រុមហ៊ុននានា, លទ្ធភាពប្រើប្រាស់ តម្លៃ និងគុណភាពនៃកត្តាផលិតកម្ម, កម្រិតដែលរដ្ឋាភិបាល អាចញ៉ាំងឲ្យមានការប្រកួតប្រជែងដោយស្មើភាពសម្រាប់ក្រុមហ៊ុននានា, អភិបាលកិច្ច និងអំពើពុករលួយ, និង បញ្ហាសន្តិសុខ។ អាទិភាពគោលនយោបាយបន្ទាន់ដើម្បីបំបាត់ភាពទន់ខ្សោយនៃបរិយាកាសវិនិយោគ រួមមានការកែលំអហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ, ការតម្រឹម និងធ្វើឲ្យ នីតិវិធីគយមានលក្ខណៈសាមញ្ញជាងមុន, ការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពការផ្គត់ផ្គង់, វិនិយោគលើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស និងសមត្ថភាព។ កិច្ចដំណើរការតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសឲ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅ ក៏ជួយលើកទឹកចិត្តដល់វិនិយោគដែរ ហើយអាចសម្រេចបានតាមរយៈហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជាក់ខ្ពស់ច្រើនថែមទៀត, កិច្ចសហការផ្នែករដ្ឋបាលទាន់ពេលវេលា និងមានប្រសិទ្ធភាព, ទំនាក់ទំនងការងារអាចបត់បែន, លទ្ធភាពរកបានភ្លាមនូវកម្លាំងពលកម្មមានជំនាញទាប និងមានជំនាញខ្ពស់។

ធ្វើវិនិយោគលើសមត្ថភាពមនុស្ស

ទិដ្ឋភាពលក្ខណៈកម្ពុជានាបច្ចុប្បន្ន អាចសម្គាល់បានតាមលក្ខណៈដែលកម្លាំងពលកម្មភាគច្រើនមានកម្រិតអប់រំទាប មុខជំនាញពលកម្មមិនស៊ីគ្នានឹងការងារ និង កង្វះជំនាញតាមផ្នែកមួយចំនួន។ ផ្អែកតាមបទពិសោធន៍ប្រទេសមានជោគជ័យក្នុងការនាំចេញ កម្ពុជាត្រូវធ្វើវិនិយោគច្រើនទៅលើការបង្កើនសមត្ថភាព កម្រិតជំនាញ និងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស។ គោលនយោបាយផ្នែកអប់រំគួរសង្កត់ធ្ងន់លើការអប់រំថ្នាក់បឋមសិក្សាជាសកល និងការកែលំអគុណភាពអប់រំនៅថ្នាក់បឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា។ ការអប់រំនិងបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ គួរពង្រីកបន្ថែម និងផ្តោតលើជំនាញមានតម្រូវការបន្ទាន់ក្នុងទីផ្សារ។ ការអប់រំថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា គួរផ្តោតលើផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា វិស្វកម្ម និងគណិតសាស្ត្រ។ ជម្រើសគោលនយោបាយអាទិភាព រួមមាន ការកែលំអហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ

សាលារៀន ជាពិសេស នៅតំបន់ជនបទ ការបង្កើនការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសនិងវិជ្ជាជីវៈ ដើម្បីបំពេញតម្រូវការពលករមានជំនាញ ការកែលំអគុណភាពការបង្រៀន អភិបាលកិច្ចនៃការអប់រំថ្នាក់ឧត្តមសិក្សា និង ការដាក់បញ្ចូលជាផ្លូវការនូវសមត្ថភាពផ្នែកស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍ទៅក្នុងស្ថាប័នអប់រំជាន់ខ្ពស់។

បន្ស៊ីក្របខ័ណ្ឌសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់

បញ្ហាប្រឈមចំពោះមុខសម្រាប់កម្ពុជា គឺ ការធានាឲ្យវិស័យឯកជនអាចជួយសម្របសម្រួល អាចចូលដល់ និងអាចទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ពីសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់។ កម្ពុជាត្រូវកែលំអរបៀបរបបស្ថាប័នរបស់ខ្លួន ដែលកន្លងមកបានរារាំងដល់ប្រសិទ្ធភាពនៃការធ្វើសមាហរណកម្ម។ ការសម្របសម្រួល និងទំនាក់ទំនងរវាងទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលនានា ត្រូវតែច្បាស់លាស់ និងមានប្រសិទ្ធភាព។ ការកសាងសមត្ថភាពត្រូវផ្តល់ទៅឲ្យ បុគ្គលដែលមានតួនាទីនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌសហប្រតិបត្តិការផ្សេងៗ។ ចំណុចសំខាន់បំផុតនៅក្នុងនេះគឺ ការសម្របសម្រួល និងការបន្តរួមគ្នារវាងសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍ GMS អាស៊ាន អាស៊ី-បូព៌ា និង សមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ដើម្បីញ៉ាំងឲ្យមាន ការយកចិត្តទុកដាក់លើកំណើនយូរអង្វែង និងការភ្ជិតភ្ជាយផ្នែកអភិវឌ្ឍន៍ ដោយមានការធ្វើវិនិយោគក្នុងតំបន់ទៅលើការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពស្ថាប័នក្នុងរយៈពេលវែង។ ពិតមែនតែសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់អាចជួយបើកចំហទីផ្សារ និងផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់ផលិតករក្នុងស្រុក ជាពិសេសសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមនៅកម្ពុជា ប៉ុន្តែបញ្ហាដែលចោទរហូតមកគឺ ផលិតករខ្លះលទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មានស្តីពីកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្ម និង អត្ថប្រយោជន៍នៃកិច្ចព្រមព្រៀងទាំងនេះសម្រាប់ពួកគេ។ ទោះបី កម្ពុជាមានយន្តការថ្នាក់ជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរវាងរដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជនក្តី ក៏ការយល់ដឹង និងការចូលរួមពីវិស័យឯកជនក្នុងដំណើរការអាស៊ាន និង សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន (AEC) ជាទូទៅនៅអន់ខ្សោយនៅឡើយ។ ចំណេះដឹងស្តីពីផលពាក់ព័ន្ធនិង អត្ថប្រយោជន៍នៃសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន នៅមានកម្រិតទាប ឬមិនបានស្មើគ្នាទេ។ ដូច្នេះត្រូវបង្កើនការយល់ដឹងថែមទៀតពីក្របខ័ណ្ឌសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ ក្នុងចំណោមគូអង្គនៃវិស័យឯកជន និងលើកទឹកចិត្តពួកគេ ឲ្យចូលរួមក្នុងដំណើរការនៃសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់។

ដោះស្រាយឧបសគ្គចំពោះគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម

- a) **លើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពផ្នែកកសិកម្ម**៖ កម្ពុជាស្ថិតក្នុងចំណោមប្រទេសមានសេវាកម្មកសិកម្ម ខ្លះប្រសិទ្ធភាពបំផុតក្នុងតំបន់។ ដំណើរការអន់ខ្សោយផ្នែកកសិកម្ម មកពីកត្តាជាច្រើន រួមមានគុណភាពអន់ និងកង្វះហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ប្រសិទ្ធភាពទាបក្នុងដំណើរការជម្រុះឯកសារ អនុវត្តវិធានមន្ត្រីគយ និងភ្នាក់ងារត្រួតពិនិត្យនៅប្រកប្រែដែន ព្រមទាំងសមត្ថភាព និងគុណភាពទាបនៃសេវាកសិកម្ម។ អន្តរាគមន៍គោលនយោបាយ អាចមានតាំងពីការកែលំអហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនិងពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម រហូតដល់ ការគ្រប់គ្រងព្រំដែនឲ្យប្រសើរ ជាអាទិ៍ កំណែទម្រង់និងទំនើបកម្មបែបបទគយ ការចែកចាយព័ត៌មានឲ្យបានកាន់តែទូលំទូលាយ ការប្រកួតប្រជែងកាន់តែច្រើនក្នុងសេវាជីកជញ្ជូនទំនិញតាមផ្លូវគោក ទឹក និងអាកាស និងលទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មានភ្លាមៗស្តីពីកិច្ចព្រមព្រៀងជីកទំនិញឆ្លងកាត់ព្រំដែន។
- b) **ធ្វើឲ្យនីតិវិធីគយមានលក្ខណៈសាមញ្ញជាងមុន**៖ ទម្រង់បែបបទពន្ធគយ ដែលរួមមាន ការងារក្រដាសស្នាម ការពិនិត្យយល់ព្រមបទបញ្ញត្តិ និងប្រាក់កម្រៃ ជាឧបសគ្គចម្បងបំផុតបីដែលរារាំងដល់ការនាំចេញ (World Bank 2009; ADB 2012)។ ដំណើរការនាំចូល និងនាំចេញមិនមានប្រសិទ្ធភាពនេះ ជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ ដល់បន្ទុកចំណាយពាណិជ្ជកម្ម ផលិតភាព កត្តាផលិតកម្ម

សរុប និងភាពប្រកួតប្រជែង។ កម្ពុជាត្រូវធ្វើកំណែទម្រង់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយផ្សេងៗ ដើម្បីសម្រួលលើឧបសគ្គចម្បងៗចំពោះវិស័យឯកជន ជាពិសេសការធ្វើស្តង់ដារបន្ថែម និងការធ្វើឲ្យសាមញ្ញនូវដំណើរការ ជម្រុះឯកសារគេយ និង ពាណិជ្ជកម្ម ការសម្របសម្រួលក្នុងចំណោម ស្ថាប័នជួយសម្រួលផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនិងដឹកជញ្ជូន និងលទ្ធភាពទទួល បានព័ត៌មានស្តីពី នីតិវិធីនាំចេញ បទបញ្ញត្តិ និងប្រាក់កម្រៃផ្សេងៗ។

- c) កែលម្អសេវាផ្តល់ព័ត៌មានពីទិដ្ឋភាពនាំចេញ៖ កង្វះចំណេះដឹងពីនីតិវិធី នាំចេញនិងទិដ្ឋភាពនាំចេញរវាងស្ទះដល់សហគ្រាសក្នុងការប្រើប្រាស់ឲ្យ បានពេញលេញនូវ ឱកាសផ្តល់ចេញពីសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចក្នុង តំបន់និងក្នុងពិភពលោក (WTO 2011)។ ពិនិត្យតាមតួនាទីនៃបណ្តា អង្គការជំរុញពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងការលុបបំបាត់បញ្ហាទទួលបានព័ត៌មាន មិនដូចគ្នានោះ ការពង្រឹងតួនាទីរបស់ នាយកដ្ឋានលើកកម្ពស់ ពាណិជ្ជកម្ម (TPD) ដែលជាផ្នែកមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រជំរុញការនាំ ចេញ គឺជាសកម្មភាពដ៏ត្រឹមត្រូវ។ វិធានការជាអាទិភាពក្នុងរយៈ ពេលខ្លីគួរផ្តោតលើការផ្តល់ការគាំទ្រ និងព័ត៌មានដែលក្រុមហ៊ុននាំ ចេញត្រូវការ ជាពិសេសក្នុងការអភិវឌ្ឍផលិតផលនិងទិដ្ឋភាព និង សេវាផ្តល់ព័ត៌មានពីទិដ្ឋភាព។ សហប្រតិបត្តិការនិងជំនួយគាំទ្រ បានពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា អាចមានប្រយោជន៍ក្នុងដំណាក់កាល ដំបូង នៃកំណែទម្រង់ ព្រោះវាអាចជួយជំរុញ របៀបរបបអនុវត្ត និងការរៀបចំប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ប៉ុន្តែ ជំនួយគាំទ្របែបនេះ គួរមានលក្ខណៈបណ្តោះអាសន្ន ហើយត្រូវបន្តដំណើរការដោយ ប្រើធនធានក្នុងស្រុកតាមរយៈ ការផ្តល់ថវិកាទាំងស្រុងពីរដ្ឋាភិបាល ឬការគូបផ្សំគ្នារវាងថវិកាពីរដ្ឋាភិបាល និងការបង់ថ្លៃសេវា។ សមាស ធាតុសំខាន់មួយទៀតក្នុងការពង្រឹង TPD គឺការធានាគុណភាព បុគ្គលិក តាមរយៈការកសាងសមត្ថភាពជាប្រចាំ និងការជ្រើសរើស បុគ្គលិកមានទេពកោសល្យ និងបទពិសោធន៍ផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។ វិធានការផ្នែកគោលនយោបាយគួរផ្តោតផងដែរលើ ការកសាង បណ្តាញពាណិជ្ជកម្មក្នុងស្រុក (រដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន និង វិនិយោគិន) និងបណ្តាញក្រៅប្រទេស (រដ្ឋាភិបាល បរទេស អ្នកទិញ និងវិនិយោគិនអន្តរជាតិ) និងការកែលម្អប្រព័ន្ធផ្តល់ព័ត៌មាន។
- d) ជំរុញការអនុវត្តតាមស្តង់ដារ៖ កម្ពុជាបានជួបបញ្ហាប្រឈមធំៗ ណាស់ ក្នុងការអនុវត្តតាមស្តង់ដារបច្ចេកទេសរបស់ប្រទេសនាំចូល។

ការត្រួតពិនិត្យ និងពង្រឹងអនុវត្តតាមស្តង់ដារ បានជួបឧបសគ្គ ធ្ងន់ធ្ងរ ជាអាទិ៍ ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់និងបទបញ្ញត្តិអនុខ្សោយ ការ សម្របសម្រួលអនុខ្សោយ និងការជាន់តួនាទីគ្នាក្នុងចំណោម ភ្នាក់ងារផ្សេងៗ អវត្តមានការធ្វើតេស្តជាប្រព័ន្ធក្នុងមន្ទីរពិសោធន៍ ដើម្បីជួយទ្រទ្រង់ដល់ការត្រួតពិនិត្យ ដោយសារធនធានមនុស្ស និងហិរញ្ញវត្ថុមានតិច កង្វះការពិនិត្យតាមដាន និងអធិការកិច្ចជា លក្ខណៈប្រព័ន្ធ និង ប្រព័ន្ធចេញលិខិតបញ្ជាក់ដោយមិនធ្វើ តេស្តផ្ទៀងផ្ទាត់ (FAO 2010)។ កំណែទម្រង់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ នានា ក៏ត្រូវធ្វើដែរ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាចម្បងៗនៅក្នុងប្រព័ន្ធ គ្រប់គ្រងស្តង់ដារ។ វិធានការដាក់ស្តង់ដារនានា គួរផ្តោតលើការ ពង្រឹងក្របខ័ណ្ឌស្ថាប័ន ពិសេសទាក់ទងនឹងអាណត្តិ និងការ សម្របសម្រួល, ការកសាងសមត្ថភាពផ្នែកគ្រប់គ្រង និងបច្ចេក ទេស និងការបង្កើតអង្គការវាយតម្លៃរបស់កម្ពុជា ដែលទទួលស្គាល់ ដោយទីភ្នាក់ងារផ្តល់ការទទួលស្គាល់ថ្នាក់អន្តរជាតិ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

បទពិសោធន៍ពិភពលោកបង្ហាញថា គ្មានប្រទេសណាមួយក៏ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់បានយូរ ដោយមិនធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុង សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកឡើយ។ ចំណុចនេះគួរតែជាមធ្យោបាយឆ្ពោះ ទៅមុខសម្រាប់យុទ្ធសាស្ត្រកំណើន និងពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជា។ សហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ ជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់មួយសម្រាប់គ្រប់ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ប៉ុន្តែមិនមែនជាលក្ខខណ្ឌគ្រប់គ្រាន់នោះទេ។ សមាហរណកម្មទៅក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចធំទូលាយជាងមុន អាចជួយ ពង្រឹងយុទ្ធសាស្ត្រកំណើនដ៏ក្លឹក្លាងមួយ ប៉ុន្តែមិនអាចធានាជោគជ័យ នៃយុទ្ធសាស្ត្រនោះឡើយ។ សមាសធាតុផ្សេងទៀតដែលជួយបន្ថែម បន្ថយឧបសគ្គរាំងស្ទះកំណើន និងដែលត្រូវមានជាចាំបាច់នោះ មាន ដូចជា ការគ្រប់គ្រងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចបានល្អ, បរិយាកាសវិនិយោគ និង អាជីវកម្មមានលក្ខណៈស្មើស្ម័គ្រ, ស្ថាប័នមានសមត្ថភាព, ការវិនិយោគ លើធនធានមនុស្ស និងគ្រឿងសម្រួលការផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ, និង គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មមានប្រសិទ្ធភាព។

សូមទោលឯកសារយោងក្នុងអត្ថបទជាអង្គការ

អំពីវេទិកាស្រាវជ្រាវអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

វេទិកាស្រាវជ្រាវអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (DRF) បានកកើតឡើងក្រោយពេលដែល មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (IDRC) រៀបចំវេទិកាស្ថាប័នដៃគូទាំងអស់មួយ នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧។ ទស្សនៈវិស័យរបស់ DRF គឺលើកកម្ពស់សហគមន៍ស្រាវជ្រាវអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាឲ្យមានគុណភាពខ្ពស់ និងប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈ ព្រមទាំងមានគោលបំណងទ្រទ្រង់ និងពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់សហគមន៍ស្រាវជ្រាវ អភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា។ ដៃគូក្នុង DRF មាន វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (របស់អ/CDRI), សមាគមសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា (CEA), វិទ្យាស្ថានសិក្សាស្រាវជ្រាវ និង បណ្តុះបណ្តាល (LI), វិទ្យាស្ថានជាតិសុខភាពសាធារណៈ (NIPH), សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភូមិន្ទសិក្សា (RUA), សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ (RUPP), ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចជាតិ (SNEC), និង មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ អភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (IDRC)។

ក្នុង DRF ដំណាក់កាលទី២ ដោយបានទទួលជំនួយហិរញ្ញវត្ថុពី IDRC ដៃគូទាំងអស់ធ្វើការយ៉ាងសកម្ម ដើម្បីកសាងវប្បធម៌ស្រាវជ្រាវ និងសមត្ថភាពស្រាវជ្រាវ ព្រមទាំងចែករំលែកចំណេះដឹងគ្នាទៅ វិញទៅមកតាមរយៈ សិក្ខាសាលា កិច្ចប្រជុំកម្មុល ការបណ្តុះបណ្តាល និងពិភាក្សាតាមអ៊ីនធឺណែត (www.drfcambodia.net) ក្រោម ៦ ប្រធានបទ៖ កំណើនសម្រាប់គ្រប់គ្នា, អភិបាលកិច្ចធនធានធម្មជាតិ, គោលនយោបាយសង្គមកិច្ចស្តីពីការអប់រំ, គោលនយោបាយសង្គមកិច្ចស្តីពីសុខាភិបាល, ការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម, និង ប្រទេសកម្ពុជានិងតំបន់ជុំវិញ។

ក្នុងភាពជាដៃគូនៃ

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (វបសអ/CDRI)

☎ 56 ផ្លូវ 315, ខ័ណ្ឌទួលគោក ☒ ប្រអប់សំបុត្រលេខ 622, ភ្នំពេញ កម្ពុជា
 ☎ (855 23) 881 384/881 701/881 916/883 603 ☎ (855 23) 880 734
 អ៊ីមែល: cdri@cdri.org.kh, គេហទំព័រ: www.cdri.org.kh